

мирних зібрань органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, а саме повноваження цих органів публічної влади повинні бути максимально визначеними у законах України, що сприятиме утвердженню принципів верховенства права, дотримання прав і свобод людини та законності у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

### Література:

1. Федоренко В.Л. Питання теорії конституційного права і модернізації Конституції України: Зб. наук. праць/ В.Л.Федоренко; за ред. і з передмов. академ. О.В.Скрипнюка. К.: Видавництво Ліра-К, 2013. 190 с.
2. Гришук О.В. Філософія конституційних цінностей: монографія. Київ: «Компанія ВАІТЕ». 2019. 416 с.
3. Самбор М.А. Публічне управління під час масових заходів із забезпечення здійснення права на свободу мирних зібрань. *Публічне управління XXI століття: синтез науки та практики* : зб. тез XIX Міжнар. наук. конгресу, 19 квітня 2019 р. Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2019. С. 483-486.
4. Самбор М.А. Органи місцевого самоврядування як об'єкти сповіщення про намір здійснення права на свободу мирних зібрань. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О.Дідоренка*. 2019. № 3 (87). С. 70-86.
5. Самбор М.А. Місце органів виконавчої влади у здійсненні права на свободу мирних зібрань. *Вісник ХНУВС – Bulletin of KhNUiA*. 2019. № 4 (87). С. 139-151.



**Санченко Алевтина Євгенівна,**

*провідний науковий співробітник*

*ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова*

*Національної академії наук України),*

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник*

### **ДОБРОЧЕСНА ДЕРЖАВНА ВЛАДА ДЛЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Окреслюючи корелятивність у тріаді концептів «добročесність державної влади – права людини – сталий розвиток», насамперед, природно наголосити, що державна влада у демократичному суспільстві є похідною від установчої влади народу, і саме тому вона *a priori* має бути добročесною та виключно націленою на всебічний і сталий розвиток в інтересах народу.

Конституція України, завдяки визначній прогресивності наукової думки її творців, серед яких, до великої його шани був і професор Л.П. Юзьков, у самих перших її статтях однозначно встановлює, що народ нашої держави здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Таким чином Основний Закон закріплює титульне право народу визначати, які органи в державі він уповноважує на здійснення влади від його імені. Наведені правові норми підсилені сукупністю взаємопов'язаних засадничих положень щодо здійснення державної влади. Вони чітко постулюють наступне: зміст і спрямованість діяльності держави визначаються правами і свободами людини та їх гарантіями; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; головним обов'язком держави є утвердження та забезпечення прав і свобод людини; органи всіх гілок державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [6].

У цих положеннях відображені легко впізнавані світоглядні та наукові судження глибокого конституціоналіста професора Л.П. Юзькова, який, за словами однодумців, прагнув законом захищати людей і людяність. Мірилом справжньої конституційної сутності Основного Закону нашої держави він обирає «високу народну легітимність», котру тлумачив як «відображення Конституцією справжньої волі народу, визнання й утвердження загальнолюдських цінностей, насамперед підпорядкування держави, її влади, усіх чиновників служінню суспільству, а не навпаки [...]»[7]. Ці конституційні положення є в повній гармонії із загальновизнаними в світі та «вивіреними практикою міжнародними стандартами демократичного конституціоналізму», на які покладався і які мотивовано просував професор Л. П. Юзьков.

Водночас, нажаль, доводиться констатувати, що українська практика державотворення і діяльності органів державної влади нерідко стикається з непоодинокими випадками, коли вищенаведені та інші норми Конституції й законів, законні права та інтереси громадян недоброчесним чином порушуються органами державного управління. Такі порушення можуть бути спричинені конституційним нігілізмом, що корениться в практиці державного апарату, котрий перешкоджає розвитку конституційної культури в суспільстві та державі і викривляє практику діяльності органів державної влади [2, с. 64]; ухваленням неправомірних управлінських рішень або злочинною бездіяльністю державних посадових осіб, зловживанням ними своєю владою або службовим становищем з метою отримання незаконної вигоди (майна, грошей, пільг, послуг чи негрошової вигоди) на користь суто власних інтересів або на користь приватних інтересів третіх сторін. Останні характеристики стосуються корупційних злочинів, які можуть мати різні форми, включаючи хабарництво, вимагання, кронізм, непотизм, парохіалізм,

протекціонізм, торгівля впливом, підкуп, розкрадання, шахрайство та ін., і які зумовлюють несправедливий розподіл державних ресурсів, що належать всьому народові, під впливом виключно приватних інтересів.

Однак, звісно, недоброочесність державної влади не є проблемою лише українського гатунку. Корупція, за визнанням ООН, є комплексним феноменом і перетворилася на транснаціональне явище, яке чинить руйнівний вплив на суспільства й економіки всіх країн [4]. Тому значна кількість науково-практичних досліджень присвячена вивченню зв'язку між правами людини та корупцією в ракурсі шкоди, яку корупційна поведінка державних посадових осіб (політичних діячів включно) завдає окремим людям, вразливим групам і верствам населення та народу в цілому як носіям прав. При цьому важко назвати сферу життєдіяльності суспільства, яка б була абсолютно вільною від корупції, й певне право або групу основних прав людини, що є захищеними від її потенційного впливу. Серед породжуваних корупцією проблем і загроз називають підрив стабільності й безпеки суспільств через дискредитацію та руйнування демократичних інститутів і конституційних цінностей, етичних цінностей та справедливості, а також завдання шкоди сталому розвитку й належній імплементації принципу верховенства права.

Принагідно зазначимо, що великий обсяг досліджень сучасних українських науковців – О.І. Амоші, Л.К. Байрачної, В.М. Геєця, Р.А. Джабраїлова, О.В. Зайчука, О.Р. Зельдіної, В.М. Кампа, М.І. Козюбри, В.Б. Ковальчука, О.М. Кіндратець, Е.М. Лібанової, В.К. Малолітневої, Р.О. Стефанчука, В.А. Устименка та багатьох інших стосується вивчення різноманітних аспектів сталого розвитку суспільства в їх зв'язку з питаннями про втілення конституційних цінностей, легітимність влади, соціальну справедливість та економічну ефективність, права людини.

У даному контексті безспірно об'єктивними та визначальними є думки Кофі А. Аннана, Генерального секретаря ООН (1997-2006 рр.), в яких констатується, що «Корупція завдає непропорційно великої шкоди саме бідним, оскільки вона відволікає кошти, призначені для розвитку, позбавляє уряди можливості надавати основні послуги, є живильним ґрунтом для нерівності та несправедливості і перешкоджає потокам іноземних інвестицій та допомоги. Корупція є однією з головних причин низьких економічних показників, а також однією з головних перешкод на шляху зменшення масштабів бідності та забезпечення розвитку»[1, с. iii].

Для попередження і подолання такої шкоди правам людини та сталому соціально-економічному розвитку ООН та інші міжнародні організації регіонального рівня впровадили ряд міжнародних договорів. Серед них – Конвенція ООН проти корупції (2003 р.), Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією (1999 р.), Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (1999 р.), Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів,

одержаних злочинним шляхом (1990 р.), Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму (2005 р.), ін. Україна як держава-член ООН і Ради Європи брала участь в їх розробці та ратифікувала їх, чим взяла зобов'язання їх виконувати. Обидві названі міжнародні організації волею їх держав-членів відобразили в цих конвенціях зв'язок доброчесності державної влади із захистом прав людини.

Зокрема, Конвенція ООН проти корупції, в першу чергу, вирізняє публічний сектор як такий, що створює корупційні ризики, і встановлює міжнародно-правові норми щодо впровадження державами кодексів поведінки державних посадових осіб і заходів стосовно зміцнення чесності й невідкупності представників судової влади і прокуратури, а також виокремлює найбільш вразливі сфери державної господарської діяльності—державні закупівлі, управління державними фінансами та ведення державної звітності. Разом з тим, Конвенція встановлює обов'язок держав вживати заходів щодо запобігання корупції в приватному секторі, й передусім,—у процесі взаємодії між приватними юридичними особами та державою (органами публічної влади, державними установами та організаціями, їх посадовими особами). Йдеться, наприклад, про використання добросовісної комерційної практики в договірних відносинах між комерційними підприємствами та державою; про доброчесність держави у встановленні та використанні процедур, що регулюють діяльність приватних юридичних осіб, у тому числі тих, які стосуються надання державними органами субсидій і дозвільних документів для здійснення комерційної діяльності.

Прояви корупції в обох секторах, які перебувають у постійній взаємодії, вражають підвалини конституційних прав людини, влучають у її гідність та нерідко посягають на її невід'ємне право на життя. Питання доброчесності практики відносин держави та приватного сектору, який надає людям можливість реалізувати їхні економічні права, що необхідно для забезпечення гідного життя, є одним із фокусів уваги Керівних принципів ООН з питань бізнесу та прав людини [3] та Рекомендації CM/Rec(2016)3 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про права людини та бізнес [11]. Так, насамперед, обидва ці документи постулюють обов'язок держави забезпечувати дотримання та захист прав людини шляхом запровадження відповідних загальнополітичних рамок і законодавства, антикорупційного включно. Й тут, як зазначається у спеціальній Доповіді Робочої групи ООН з питань бізнесу та прав людини «Пов'язуючи бізнес і права людини та антикорупційні агенди», держава повинна перейматися, зокрема, прозорістю та соціальною спрямованістю державних закупівель, справедливістю законодавства щодо права людини на землю та здорове навколишнє середовище, транспарентністю та підзвітністю її роботи у галузі охорони здоров'я [5]. У

розрізі забезпечення засобів захисту прав людини, вищезгадана Рекомендація зокрема, підкреслює, що держави-члени РЄ мають застосовувати законодавчі або інші відповідні заходи з метою притягнення бізнес-структур до кримінальної відповідальності чи прирівняної до неї правової відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, що зашкоджують правам людини.

Зважаючи на те, що недобросесність державної влади створює шкідливі бар'єри на шляху до сталого розвитку, положення вищезазваних міжнародних договорів та інших відповідних політико-правових актів були враховані ООН у контексті формулювання Цілей розвитку тисячоліття 2000-2015 та Порядку денного сталого розвитку до 2030 року тощо. Ухвалення державами світу у 2015 році Резолюції Генеральної асамблеї ООН 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» [9] є, крім іншого, і міжнародною демонстрацією відданості держав боротьбі з корупцією. Так, Ціль 16 сталого розвитку, передбачаючи сприяння розбудові миролюбного і всеохопного суспільства задля сталого розвитку, наголошує і на важливості забезпечення всім доступу до правосуддя і створення ефективних, підзвітних та інклюзивних інституцій на всіх рівнях. Конкретніше, Ціль 16.4 орієнтує на значне зменшення до 2030 року незаконних фінансових потоків та обігу зброї, активізацію діяльності із виявлення та повернення вкрадених активів і ведення боротьби з усіма формами організованої злочинності; Ціль 16.5 – на суттєве скорочення масштабів корупції та хабарництва в усіх їх формах; Ціль 16.6 – на створення ефективних, підзвітних і прозорих установ на всіх рівнях.

У 2019 році Україна констатувала, що фундаментом політики її сучасного поступу до 2030 року є Цілі сталого розвитку [11]. Національна стратегія у сфері прав людини [10] в даний час ретельно переглядається державними правниками, експертним і громадським середовищем із метою оптимізації її змісту з огляду на специфіку поточних цілей і завдань життєдіяльності нашої держави та українського народу, з врахуванням міжнародних зобов'язань, особливостей процесу внутрішньодержавних реформ і складних зовнішньополітичних викликів, а також загроз надзвичайного характеру на кшталт пандемії COVID-19 та ін.

І народ України, попри всі складності, очікує та нерідко, користуючись своїми правами, вимагає від державної влади, щоб всі її дії були просякнуті духом конституціоналізму та справедливості в тому сенсі, який закладав професор Л.П. Юзьков разом із своїми соратниками, формуючи в 90-х роках ХХ-го століття політико-правові засади суверенітету та розбудови нашої держави, при цьому керуючись переконанням, що людина в цивілізованому світі має широкі права і свободи, адже вона наділена ними від природи [7]. Тож, по-справжньому про-народній державній владі, аби бути добросесною та по-державницькі успішно, в першу чергу, варто долати конституційний

нігілізм, заглиблюючи замислений погляд у конституційну спадщину українських та зарубіжних апологетів людиноцентристського конституціоналізму, але водночас, орієнтуючись на Цілі сталого розвитку 2030 як на дороговказ, вміло транспонувати напрацювання науковців різних галузей знань у державні рішення стратегічного та оперативного рівня на виключну користь народу України.

### Література:

1. *Аннан К.А.* Передмова до офіційного друкованого видання ООН «Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції». 2004. 68 с. URL: [https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50028\\_R.pdf](https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50028_R.pdf)
2. *Кампо В.М.* Доктрина Конституції незалежної України проф. Л.П. Юзькова: минуле і сучасне. *Світосгляд*. 2020. № 5(85). С. 60-65. URL: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitoglyad/svit-2020-15-5/%d1%81%d0%b2%d1%96%d1%82-5-2020-kampo-09.pdf>
3. Керівні принципи ООН з питань бізнесу та прав людини: Реалізація Рамкової програми ООН «Захист, повага і засоби захисту» (схвалені резолюцією Ради ООН з прав людини від 16.06.2011 р. № 17/4). URL: [http://www.iepd.kiev.ua/?page\\_id=8524](http://www.iepd.kiev.ua/?page_id=8524)
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (Меріда, Мексика, 09.12.2003р.). URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_c16?find=1&text=%D1%88%D0%B0%D1%85%D1%80%D0%B0%D0%B9%D1%81%D1%82#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16?find=1&text=%D1%88%D0%B0%D1%85%D1%80%D0%B0%D0%B9%D1%81%D1%82#Text)
5. Connecting the business and human rights and the anticorruption agendas : Report of the Working Group on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises of 17 June 2020. URL: <https://undocs.org/A/HRC/44/43>
6. Конституція України : Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. *Линдіна А.* Пам'яті найкращих. Їх називають новаторами та майстрами й поважають передусім за відданість професії. *Закон і бізнес*. 2019. №12 (1414). URL: [https://zib.com.ua/ua/137039-bez\\_pamyati\\_pro\\_minule\\_ruh\\_u\\_maybutne\\_bude\\_povilnim\\_golova\\_.html](https://zib.com.ua/ua/137039-bez_pamyati_pro_minule_ruh_u_maybutne_bude_povilnim_golova_.html)
8. Над Конституцією – лише Бог. *Журнал Верховної Ради України «ВІСЬ»*. 2011. №17. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/2698/>.
9. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25.09.2015 р. № 70/1. URL: [file:///C:/Users/%D0%90%D0%BB%D0%BB%D0%B0/Downloads/Agenda2030\\_UA%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/%D0%90%D0%BB%D0%BB%D0%B0/Downloads/Agenda2030_UA%20(3).pdf)

10. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини : Указ Президента України від 25.08.2015 р. № 501/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501/2015#Text>
11. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019р. №722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
12. Рекомендація CM/Rec(2016)3 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про права людини та бізнес (прийнята Комітетом міністрів 02.03.2016 р. на 129-му засіданні Заступників міністрів). URL: [http://www.iepd.kiev.ua/wp-content/uploads/2018/11/%90%90%E7%90%F3%90\\_%90\\_%90\\_%90%90%22\\_%91\\_%90%F3%91\\_.pdf](http://www.iepd.kiev.ua/wp-content/uploads/2018/11/%90%90%E7%90%F3%90_%90_%90_%90%90%22_%91_%90%F3%91_.pdf)



**Сисосва Інна Миколаївна,**

*доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування  
Вінницького навчально-наукового інституту економіки  
Західноукраїнського національного університету,  
кандидат економічних наук, доцент*

## **МОДЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТУ У КРАЇНАХ ЄС**

Питання аудиторської діяльності постійно перебувають у центрі уваги науковців. Дослідженням цієї теми займаються такі вітчизняні вчені, як О. Петрик, В. Сопко, Ф. Бутинець, М. Кужельний, В. Пантелеев, В. Рудницький та ін [5;6]. В умовах інтеграції України до Євросоюзу дослідження регулювання аудиторської діяльності в країнах Європейського Союзу є актуальним та потребує узагальнення. У таблиці 1 проаналізовані основні аспекти аудиторської діяльності країн-членів ЄС.

**Таблиця 1. Особливості аудиторської діяльності у країнах ЄС**

№ з/п	Назва країни	Наявність об'єднань для аудиторів	Обов'язковість аудиту для усіх підприємств		
			великі	середні	малі
1	Австрія	-	+	-	-
2	Бельгія	+	+	-	-
3	Болгарія	+	+	+	+
4	Греція	+	+	-	-
5	Данія	-	+	+	+
6	Естонія	+	+	+	+
7	Ірландія	+	+	+	+

**П 68 Правові засади організації та здійснення публічної влади:** збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 2–6 березня 2021 року). – Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. – 580 с.

**ISBN 978-617-7572-44-1**

У збірнику представлені доповіді, які були подані на IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Правові засади організації та здійснення публічної влади», присвячену світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова, що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова 2–6 березня 2021 року.

Розміщені у збірнику тези доповідей стосуються таких напрямів: «Конституційно-правові засади організації та здійснення публічної влади: вітчизняний та зарубіжний досвід», «Проблеми та перспективи реформування територіальної організації публічної влади в Україні», «Адміністративно-правові засади організації та здійснення публічної влади», «Фінансово-правові аспекти організації та здійснення публічної влади», «Місце і роль інформаційного права в діяльності органів публічної влади».

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів, практичних працівників і широкий читацький загал.

*Організаційний комітет IV Міжнародної науково-практичної конференції «Правові засади організації та здійснення публічної влади», присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова, не завжди поділяє думку учасників конференції.*

*У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.*

*Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу, дотримання принципів академічної доброчесності несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.*